

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr-ii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE:

de 1 și garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de ficcare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

CRISA

Resultat al celor mai selbatice ingerințe electorale, actualul parlament ungar este vicios chiar de la alcătuirea sa. Pentru că majoritatea de acum nu e alcasă de țeară, ci e o strinsură pentru care guvernul a cheltuit milioane și a mobilizat trei corpuri de armată. Ultimele alegeri nu au fost o luptă politică, ci un războiu civil, care a costat viața a vre-o sută și treizeci cetățeni. Nu mai era vorba de convingeri, ci de învingeri cu forța.

Șapoi majoritatea cetățenilor, naționalitățile aliate, nici nu au participat la alegeri.

Și fiindcă Dieta nu reprezintă țara, ci o coterie, care urmărește țeluri străine de binole cetățenilor, natural, că nu nevoile țării sunt preocupățiunea acestui parlament, ci ele icoana tristă a patimilor și a fărâdelegilor.

Și-a meritat deci soarta: decadența la care a ajuns prin ședința de Luni 21 Noembrie.

Dăm în altă parte raport mai amănunțit despre cele petecute în memorabila ședință. Sunt înspăimântate toate ziarale maghiare, fără osăbire de culorit politic. Numai că cele guvernamentale aruncă vina asupra opoziției, ear' aceasta îl face pentru toate responsabil pe Bánffy.

Adevărul e la mijloc. *Vinovați sunt și unii și alții.*

Opoziția a asmuțat adecă mai tare guvernul împotriva naționalităților. Lui Bartha și celorlalți patrioți nici odată nu i-a fost nici un guvern indestul de energie față cu naționalitățile. Așa, că după-ace — în limbajul lui Jeszenszky — guvernul i-a „țurțit“ pe ultraiști, le-a venit rindul și „fene-gyerek“-ilor maghiari.

D'alde Ugron n'au mai putut intra în Dieta. Ear' căți au ajuns, plini de ură sunt față de guvern și ceterle la cari asistăm deja de două luni și mai bine, nu sunt decât rezultatul enervărilor ce în chip fatal i-a apucat pe Ungurii toți. Cel puțin într'atâta nu li-s'a jidovit caracterul, ei sunt tot urmașii „Kurucz“-ilor și a celor cari în Dieta de la Onod au spintecat cu săbiile pe câțiva colegi de ai lor. Desigur, dacă ar purta și acum sabie, ea până la 1848, „părinții patriei“ era să arangeze Luni spectacol mai mareș. Așa s'au mulțumit însă cu urlete selbatice, cu injuriile cele mai triviale și au asvirilit cu sfeșnicile, ear' în bănci loveau cu carți groase și cu pumnul, în cât multora din ei li s'a umflat brațul că două trei zile au să rămână ca ologi.

Nu este însă numai vorbă de *crisă parlamentară* ori de o *nemai ajunsă decadență*, ci *suntem în plină crisă constituțională.*

Pentru că la 1 Ianuarie 1899 expiră și provisorul încheiat și astfel afacerile financiare, economice și

militare rămân să se resoalve înafarăcol, datat din Viena, sub titlul de *mai de dispozițiunile constituționale.* Dările sus. Autorul articolului presintă situa-
nu sunt votate, dar' bani vor'trebui; *ția ce pare a se crea în Ungaria mult*
contingentul militar nu e votat, armata *mai gravă de cât este în Austria, căci*
are însă nevoie să i-se întregască *până-această are ș-ul 14, Ungaria*
toate cadrele; pactul economic *curămâne în afară de ori-ce dispozițiune*
Austria expiră, dar' măsuri pentru *constituțională dacă nu se va vota*
vama independentă nu s'au luat. *proiectul de indemnizare. Ear'*

Ear' ca să se resoalve toate aceste *după semnele de până acum nu prea*
afaceri până la 1 Ianuarie a. v. *sunt speranțe, ca acest proiect să se vo-*
meni nu speră. *teze.*

Se zice însă că Bánffy totuși va *Reserva din lupta parlamentară a*
merge înainte. Mai alaltăeri a și *lui Szilágyi, Csáky și frații Andrássy,*
nut să asigure în adunarea de la *vienenii o consideră ca lipsă de unitate*
club că se bucură de toată încrederea *de vederi chiar în sinul guvernului.*

M. Sale Monarchului. Va guverna și *fi sfătuește deci pe Unguri să fie*
fără constituție. Cum, nu știe poate *cuminti, căci fiind ei stălpul cel mai*
nici el. Va vedea. Are speranță însă *tare al monarchiei și lăsându-se să*
ca majoritatea să-i aprobe toate *cadă, vor cădea toate grămadă și de profitat*
dispozițiunile ce va lua. Usul parlamen- *numai Slavii vor profita, cari după-ace au*
tar atâta cere; încrederea monarchu- *luat în stăpânire Austria, „repede ar*
lui și a unei majorități. *incerca sa-și întindă mâinile sacrilege și*
asupra libertății și independenții Un-
gariei“.

Sunt însă și pentru monarhi situa- *Se vede însă, că sfatul nu prea a-*
țiuni de strimtoare. Ori cât a ținut *jută patrioților, căci chiar în ziua*
de pildă M. Sa la Badeni, cărui îi *când s'au scris cele de mai sus, ei au*
respinsese demisia odată și prin un *făcut în Dieta scene ce numai a par-*
autograf îi porunca să stea la post, *lamentarism nu seamănă.*
în cele din urmă tot l'a lăsat să plece, *Provisoratul ungaro-croat. În ședința de*
măcar că avea și Badeni majoritate *Luni a dietei ungare ministrul de finanțe a*
mult mai hotărâtă de lupta ca cea a *presentat proiectul de lege despre prolun-*
lui Bánffy. *girea pactului financiar încheiat conform art.*
de lege XL: 1889 între Ungaria și intră
Croația-Slavonia și Dalmația.
Conținutul proiectului de lege prezentat die-
tei Luni, pactul se prolongește încă pe un
an începând cu 1 Ianuarie 1899.

Actuala situație parlamentară maghiară, agravată prin cele petecute în zilele din urmă, numai plăcută nu-i poate fi M. Sale. Și fiindcă Bánffy cu greu va găsi mijloc de scăpare — înțelegem un mijloc care să nu întărească spiritele — deslegarea situațiunei va cădea earăși în sarcina Coroanei.

Ear' vreme de așteptat nu e. Pentru-
că cu cât se va prelungi mai mult *act'ala crisă parlamentară, cu atât*
mai sigur și mai tare ne apropiem de *crisa constituțională.*

Eată de ce credem că scandalele petecute din incidentul Hentzy vor avea o hotărâtoare influență asupra schimbărilor ce negreșit trebuie să se întempe pentru ca statul să fie salvat în mijlocul îndouitei crise prin care trece.

Să recităm! Într'un articol de frunte, „Magyar Allam“ (de la 22 c.) arătând cum se face politica de naționalități în Ungaria, cu drept cuvânt spune, că indeosebi ticăloșiile guvernului agită pe naționalități.

Venind apoi vorba asupra stărilor de lucruri din comitatul Arad, reproduce dintr'un articol al nostru și înregistrând *biruinții Românilor*, arată că d'aici încolo un număr îndoit de Români intră în congreagație, unde e perspectivă mare de lupte *crâncene* încontra Ungariei“.

Nu știm de unde și cum judecă astfel o foaie clericală! Cum adecă: a lupta pentru stăpânirea abuzurilor administrative și împotriva hoțiilor domnești, însemnează a lupta în contra Ungariei? Credem, că ziarul clerical va grăbi el însuși a se recitifica și a nu identifica abuzurile și hoțiile administrative cu... Ungaria.

„Prin prismă vieneză“. În numărul său de la 21 c. „Budapesti Hir-
lap“ publică la loc de frunte un arti-

mai când Fehérváry a zis mai întâiu, că „Hentzi era legat să țină cuvântul dat de el numai până când se afla în captivitatea maghiară“, ear' apoi când întăritat prin o poziție, insultase partidul apponyist, precum am amintit eri.

Ședința ținută de la 10 ore înainte de ameză până la orele 11 1/2 noaptea, presidentul a întrerupt-o în timpul acestuia de 10 ori, mai întâiu pe câte o jumătate de oră, mai târziu pe câte o oră întreagă, pe când intervalurile cu scandaluri nu ținneau de cât 7—8—10 minute.

Opoziția stătea pe punctul de vedere cănu va lăsa pe Fejérváry să vorbească până ce nu va cere scuse, pe când Bánffy declara pe ganguri, că nu va ceda opoziției „măcar să țină 25 ani ședința“, La cererea opoziției a închide ședința. vicepresidentul Kardos răspundea în mod stereotip că: nu o poate închide, până-ce dl ministru (Fejérváry) nu-și va fi sfirșit vorbirea. Acesta însă ori de câte-ori (și era cam de 30—35) deschidea gura, nu putea rosti mai mult de cât: „tisztelt ház“ (onorată Casă), imediat era înăbușit cu scene obstrucționiste: sbierături infernale, baterea pe pupitre, cu enorme cărți, fluerați din gură și din fluere, amenințări, sărituri de bănci, etc.

Ivánka striga făcând din mâni trimbăș, anunțând astfel cât va țină pauza, căci vorbele presidentului nu se înțelegeau, pe urmă s'a întins pe bancă și horeția; Hock se asezase în fotoliul ministrului croat și acele dădea comande; Rakovsky fluera melodia: „Jambo-Jambo“; Justh mai ales făcea sgomot aruncând cu un enorm foliant cu scoarțe groase, pe bancă, până ce nu-l făcu țanduri, ceilalți se iau după el; Oláh scoate muzică pe tabachera lui; Polónyi mai fluera ca ciobanii punând două degete în gură, mai bătea cu foliantele pe bancă; și astfel fiecare opozițional avea câte o specialitate a lui, contribuind astfel la concertul general. În pauze toți eșiau din sală năpus-tindu-se care mai de care asupra bufetului, pustiind pe deplin ceea-ce adusese restauratorul, cea mai mare parte însă se duceau în restaurante apropiate, ba unii, în pauzele de seară, și pe la cafee-chantanturi, cei rămași năuntru se împărțeau în grupuri și se puneau la cărți, taroc și ferbli, până nu-ichiama clopoțelul să vină a asista la o nouă scenă obstrucționistă de câteva minute.

Când pe la oarele 11 și 1/4 presidentul Kardos redeschise ședința pentru a unsprezecea oară, șcu cuvintele: „Deschid ședința!“ Endrey întrebă: „La ce?“ ear' Kardos în sfirșit anunță: „Având în vedere, că timpul e deja înaintat (la stânga: Ai drept și adevărat), trebuie să fixez continuarea ședinței de astăzi pe mâne la 12 oare, amiază. Includ ședința.“

Și acum a început scena de pe urmă: galeria, ocupată mai ales de studenți și dame începu să cânte „Kossuth-nota“, la care se asociară și deputați ai opoziției, sbierături reciproce de „Eljen!“ și „Abczug!“; agitarea cu batiste și pălării etc., ținând tot alaiul cam 10 minute; ear' apoi toată societatea patriotică eși cu cântări afară pe străzi și pe la cafenele unde până la 1 1/2 noaptea se urmau manifestații și încaierări cu poliția, care a făcut mai multe arestări.

Din aprecierile presei dăm deocamdată următoarele:

„Pesti Napló“ scrie: „De treizeci de ani parlamentul maghiar n'a avut o așa ședință, — deee domnul ca o asemenea să nu mai fie! Nici n'a fost ședință aceasta, ci un

Congresul din Turino.

Turino, 8/20 Noembrie c.

Studentii români au împărțit eri „Replica“ și „Memorandum“-ul Românilor. Acest fapt a produs o mare animație. Comentariile sunt favorabile Românilor. Congresul s'a închis eri, ear' seara la Teatrul Scribe s'a dat o serată dansantă în onoarea congresiștilor.

Azi, Duminecă s'a vizitat expozițiunea, ear' seara va avea loc un banchet oferit de comitetul organizator tuturor congresiștilor delegați la sediul confederațiunei.

Obstrucția maghiară.

Toate foile din Budapesta, fără deosebire de nuanță politică, repetesc în raporturile lor despre ședința dela 21, aceeași părere anume: că asemenea scene nici-când încă nu s'au întemplat în parlamentul maghiar, că obstrucțiunea maghiară a îmbrăcat leit formele celei austriace de odinioară. Toate constată și gravitatea ei și cele optimiste dintr'insele speră că va veni în ultima oră un „mântuitor“, dacă nu altcineva, atunci Szilágyi.

Ne este cu anevoie a da o icoană măcar pe jumătate completă a scenelor, căci spațiul ne lipsește; vom scoate deci pe apucate câte una din ele. Causă sau mai bine pretext al furtunei și-a ales opoziția tot afacerea Hentzi. În ședința aceea adecă era să se înceapă discuția asupra budgetului provisor („indemnity“) pe 4 luni a anului viitor.

După ce Hentzler și Holló se năpustiră mai mult asupra lui Hentzi însuși, Apponyi luase la refec purtarea lui Bánffy în această afacere, făcându-l responsabil pe el, că cu nepriceperea și nesinceritatea lui în sus și jos a produs toată zarva.

Furtuna adevărată însă a izbucnit nu-

Bibliografie.

Gramatica română pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad, 1898. Editura autorului. Prețul: 60 cr. v. a. Se poate căpeta și la administrația „Tribuna Poporului“.

— Calendarul Bisericii de Răsărit în stil vechiu și nou, cu noi regulile de comput aplicabile și la calendarul bisericii de apus de P. Donici, inginer, fost ministru al lucrărilor publice. Cartea a apărut în Craiova la tipografia națională Ralian și Ignat Samitca.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea academiei Române. București 1897.

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fiecare lună.

Numeralele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. — Nr. 2 Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3 și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“ comedie. Nr. 8—9 O. G. Lecca, „Istoria Țiganilor“, Nr. 10 E. Hodoș, „Convorbiri pedagogice“, Nr. 11—12 E. Hodoș, „Căntece Bănățene“, cu un răspuns profesorului Dr. G. Weigand.

— Tocmai acum a apărut „Gramatica limbii eline“, după Curtius - Hartel, de Paul Budiu, prof. gimn. Aceasta este al doilea op din editura fundului „Coresi“ din Brașov. Manualul acesta de școală este aprobat de ministerul reg. ung. de culte și instrucțiune publică și e menit să umplă un gol în literatura noastră didactică. Prețul: 2 fl. 60 cr.

„Acte și documente relativ la Istoria Renașterii României, publicate de Dimitrie

A Sturdza. București. 1888—1896. Tipografia Carol Göbl. Cuprinde:

Volumul I 1) Tractatele dintre Principatele Române și Turcia. 2) Tractatele dintre Principatele Române și Rusia. 3) Tractatele dintre Turcia și Austria. 4) Tractatele dintre Turcia și România. 5) Tractate și acte dintre Puterile Europene relative la Poarta Otomană și Principatele Române.

Volumul II. Acte și documente dela 1844 până la încheierea Tractatului de Paris din 30 Martie 1856.

Volumul III: Broșuri relative la situațiunea Principatelor Române după tractatul de Paris.

Volumul IV: Acte și documente dela 1 Martie până la 30 Iunie 1857.

Volumul V: Acte și documente dela 1 Iulie până la 31 Decembrie 1857.

Volumul VI: Partea I: Procesele verbale ale Adunării ad-hoc a Moldovei, dela 22 Septembrie, până la 21 Decembrie 1858 Partea II: Procesele verbale ale adunării ad-hoc a Munteniei dela 10 Septembrie până a 10 Decembrie 1857 (Divanul ad-hoc din 1857 și Comisiunea Europeană din 1856—7)

Volumul VII: Acte și documente din anul 1858 până la înălțarea lui Alexandru Ion pe tronul Principatelor-Unite în anul 1859.

Bibliografie. Gramatica română pentru școlile primare. de profesorul Ioan Petran. Partea I. Proposițiunea simplă curată. Cartea a apărut în editura autorului în Arad. Prețul unui exemplar 15 cr. v. a.

Bibliografie: a apărut și se află de vânzare la administrația „Tribuna Poporului“ și la autor „Vieritul“ de Petru Vancu învățător în Măderat p. u. Pancota, cu prețul 60 cr. O carte foarte instructivă pentru economii ce se ocupă cu vieritul, pe care o recomandăm cu plăcere.

Inființată la 1863.

Inființată la 1863.

EREDELE

LUI

240 4-6

IOSIF SOMMER

în Arad, piața Andrássy Nr 13.

Cea mai veche și mai mare prăvălie de marfă exclusiv pentru modă de bărbați.

Mare deposit de cele mai moderne pălării pentru bărbați, copii și băieți, cum și de pălării preoțești în toate formele și de toate calitățile, căciuli persiane de postav și stofă pentru iarnă, de asemenea deposit de albituri de cea mai bună calitate, precum: cămeși albe, colorate, cu pept întărit, ori moale, Tricouri pentru iarnă de tot felul imenei (ismene) și de lână sub pantaloni, cravate de rari specialități, plastoane (pepturi de cămașă) moderne gulere, manșete, bretele, și marame, și mănuși de iarnă în toate calitățile, umbrele și ploiera. Cisme de iarnă pentru vânat și călătorii.

Specialități în chipiuri de sport.

pe seama bicicliștilor veritabile suvetters engleze lucii și în culori moderne, diferite feluri de ciorapi scurți și lungi, de asemenea și camaclunii împlețiți ori de pele.

Valabil dela 1 Octomvrie 1898.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1898.

Table with columns: Arad-Budapesta, Arad-Ciaba-Oradea-mare, Arad-Teluş, Teluş-Arad. Columns include destination, dim., d. a., a. m., sara.

Table with columns: Arad-Ciaba-Oradea-mare, Oradea-mare-Ciaba-Arad, Timișoara-Arad, Arad-Seghedin, Arad-Brad. Columns include destination, dim., a. m., seara.

Table with columns: Seghedin-Arad, Arad-Brad, Brad-Arad. Columns include destination, d. a., seara, dim.

Table with columns: St. Ana-Chitighaz, Chitighaz-St. Ana, Borș-Sebeș-Moneasa, Moneasa-Borș-Sebeș, Borș-Sebeș-Moneasa, Borș-Sebeș-Cermeiu, Cermeiu-Borș-Sebeș. Columns include destination, dim., d. a., seara.